

Moses i ørkenen

FAG: KRISTENDOMSKUNDSKAB

FASE: MELLEMLTRIN

Udarbejdet af John Rydahl. Dette undervisningsmateriale er ophavsretligt beskyttet og må alene anvendes af FortælleTids abonnenter.

Forløbet er estimeret til 2-3 lektioner

Brug evt. time-timer, så eleverne kan følge med i, hvor længe de skal arbejde med de forskellige opgaver.

Forslag til undervisningsmål:

- At eleverne får kendskab til fortællingen om israelitternes vandring gennem ørkenen.
- At eleverne får kendskab ørkenen som symbol på død og elendighed.
- At eleverne får kendskab til udviklingen af ørkenområder rundt om i verden.

Fælles mål til dette forløb

Der arbejdes med de opstillede forslag til undervisnings- og læringsmål inden for rammerne af og frem mod opfyldelse af kompetencemålene for følgende kompetenceområder:

- Bibelske fortællinger (underområde: Fortælling og livstydning)
- Livsfilosofi og etik (underområde: Trosvalg og tilværelsestydning)
- Ikke-kristne religioner og andre livsopfattelser (underområde: Udtryk)

Lærer/Vikarvejledning

Selve undervisningsmaterialet er udformet så enkelt som muligt, så du kan bruge det direkte i din undervisning. Elevarket til materialerne ligger på hjemmesiden i pdf. Hvis du vil rette til, til dine elever, kan du downloade det direkte i Word [her](#).

Grupper/makkerpar

Der arbejdes med makkerpar og/eller mindre grupper, og det anbefales, at du som lærer styrer sammensætningen af grupper og makkerpar på forhånd, da det fjerner eventuel nervøsitet hos eleverne i forbindelse med at blive valgt eller ikke blive valgt.

I selve materialet er udformet forslag til læringsmål for eleverne – dette i et sprog eleverne forstår, men naturligvis i relation til Undervisningsministeriets bestemmelser, så du som lærer ved hvilke kompetenceområder, der arbejdes inden form.

Alle aktiviteter og opgaver er udvalgt, så eleverne får størst mulig chance for at opfylde målene.

Materialet forløber i tre steps

Før fortællingen:

Det er i Før fortællingen, at vi skærper elevernes fokus, motivation og lyst til at arbejde med materialet.

Eleverne skal undres og forundres, da det skaber en relation til et materiale, så de hænger i og bibeholder koncentrationen.

Det kan gøres ved allerede nu at løse opgaverne på Elevark 1.

Under fortælling:

Her skal eleverne vide, hvad de skal lytte efter, da det fastholder dem og bidrager til endnu større nysgerrighed. At give dem fokuspunkter under fortællingen gør fortællingen overskuelig og målretter deres koncentration.

Elevark 2 er til under fortællingen. Du kan også vælge, at I sammen hører fortællingen igennem én gang uden at lave noter og derpå igen med elevarket.

Efter fortælling:

Her skal eleverne selv skabe, være kreative og gøre materialet til deres eget.

De skal derfor selv arbejde med fortællingen ved at læse og tale om fortællingens indhold, diskutere om de er enige i, at tro og tvivl hænger sammen, tale om ørkenen som symbol og undersøge udbredelsen af ørkener i verden. Dette ved hjælp af Elevark 3.

I kan tillige fælles i klassen samle op på problemerne omkring ørkenspredning.

Baggrundsmateriale til læreren til efter-fortælling

Fortællingen om israelitternes vandring gennem ørkenen kan siges, at være skåret over ordsproget om, at det skal være skidt, før det kan blive godt, og det er den, der har givet anledning til billedet af noget slidsomt som en ørkenvandring.

Ørkenen var i den bibelske kultur et farligt udsted – dødens sted, hvor man også på daværende tidspunkt kunne risikere at møde farlige rovdyr. På mange måder minder opfattelsen af ørkenen den opfattelse, man i europæiske folkeeventyr har af skoven (jf. fx Rødhætte). Det var bl.a. pga. disse opfattelser, at det var ud i ørkenen, man sendte syndebukken under den jødiske forsoningsfest Yom Kippur (jf. 3 Mos. 16,10). Det var også ude i ørkenen, at Jesus i Ny Testamente blev udfordret af Djævelen, da han skulle lade op til sin mission (jf. Luk. 4).

At israelitterne skal vandre gennem ørkenen for at komme til det forjættede land har flere lag:

- 1) De geografiske omstændigheder tilsiger, at man helt konkret skal passere et ørkenområde for at komme fra Egypten til det nuværende Israel, som var udset til at være det forjættede land.
- 2) De trøstesløse omstændigheder var for Gud et godt udgangspunkt for at indgå en pagt med det udvalgte folk. Han kan fx demonstrere sine underfulde gerninger i form af vagtler, manna og vand undervejs på vandringen gennem i ørkenen.
- 3) I symbolsk forstand kan ørkenvandringen ligne et dåbsritual, hvor israelitterne qua det, at de er i en ørken, afgår ved døden, mens de ved at forcere Jordanfloden og indtage det forjættede land bliver nye mennesker i pagt med Guds vilje.

At vandringen sker gennem en ørken er således forbundet med både straf og nåde. I udgangspunktet er der tale om ren faktualitet, fordi de i konkret forstand skal gennem en ørken for at komme til det forjættede land. Og man kunne med rette sige, at israelitterne via deres mange år som slaver i Egypten allerede havde været på en mentalt set meget lang ørkenvandring forud for den konkrete. Derfor må det formodes, at vandringen er tænkt som relativ hurtig og kort.

At den så trækker ud skyldes, som det også fremgår af fortællingen, at mange af israelitterne undervejs falder fra troen på Gud. Det sker i alt 10 gange, og det afføder som straf en forlængelse af vandringen og dermed en udsættelse af ankomsten til det forjættede land. Undervejs lader Gud dog også en række underfulde gerninger overgå israelitterne, så de kan overleve, og han åbenbarer sig på Sinaj bjerg for Moses og overdrager ikke blot De ti Bud, men hele Moseloven, som israelitterne skal leve efter.

UNDERBERETNINGER

I Det nye Testamente bruger Jesus ud over lignelserne en række konkrete handlinger til at illustrere, hvad han mener, når han taler om Gudsriget. Disse kaldes samlet set for undergerninger og har det fælles træk, at de er overnaturlige. Det vil sige, at de bryder med, hvad der er den almindelige opfattelse af virkeligheden. Dette for at vise, at Gudsriget er noget helt andet og mere fantastisk, end det tilhørerne kender.

Undergerningerne deles almindeligvis ind i fire kategorier: 1) *Naturundere*, hvor Jesus gør noget, som strider mod naturlovene; 2) *helbredelsesundere*, hvor Jesus helbreder syge; 3) *Dæmonuddrivelser*, hvor Jesus uddriver dæmoner af mennesker, som er blevet besatte og 3) *dødeopvækkelser*, hvor Jesus vækker døde mennesker til live igen.

Det at gøre undere er dog ikke forbeholdt Jesus. Undere optræder også i rigt mål i Det gamle Testamente, hvor Gud i fortællingen om israelitterne udfrielse fra slaveriet i Egypten udfører en lang række overnaturlige handlinger. Det begynder med Guds henvendelse til Moses via en brændende tornebusk (2 Mos. 3) Derefter kommer de ti plager (2 Mos. 7-11) samt overgangen over Det røde hav (2 Mos. 14) og dernæst de fire som indgår i den fortælling, eleverne hører: Guds tilsendelse af vagtler og manna i ørkenen, samt iscenesættelsen af, at Moses kan slå vand af en klippe og endelig åbenbaringen samt overdragelsen af de ti bud og resten af Moseloven på Sinaj-bjerget (2 Mos. 19-31). I Gammel Testamente handler underberetninger ikke som sådan om gudsriget men snarere om, at demonstrere Guds storhed og magt.

VERDENSMÅL 15: LIVET PÅ LAND

BEKÆMPE ØRKENDANNELSE OG STANDSE UDPINING AF JORDEN

Vores liv er lige så afhængig af jorden som af havet i forhold til vores ernæring og vores levebrød. Planteliv leverer 80 procent af vores kost, og vi er afhængige af landbruget, som en vigtig økonomisk ressource og som middel til udvikling. Skove dækker 30 procent af jordens overflade og er vitale levesteder for millioner af arter, og vigtige kilder til ren luft og vand, samt afgørende for bekæmpelse af klimaforandringer.

I dag ser vi en hidtil uset jordforringelse. Tab af landbrugsjord foregår 30 til 35 gange hurtigere end den historiske hastighed. Tørke og ørkendannelse vokser også hvert år. 12 millioner hektar går tabt hvert år, og det påvirker fattige samfund over hele verden.

Ørkener

Den væsentligste årsag til ørkendannelser er, at varm luft presset til vejrs omkring Jordens to vendekredse. Når den igen synker mod Jorden opvarmes luftmasserne, hvorved luftfugtigheden falder så skydækket bliver ringe. Dette medfører igen stor opvarmning fra solens stråler, som giver tørke.

Overgræsning i nærheden af ørkenområder kan medføre jorderosion og dermed en forøgelse af ørkenområdet, mens kunstvanding kan gøre ørkenjord frugtbar til brug for dyrkning. Det er dog meget kostbart.

En anden årsag til ørkendannelse handler om havstrømme. Hvor meget kolde vandmasser støder op til kyster, bliver luften afkølet, så den kommer til at

indeholde mindre fugt, så nedbøren over området bliver lav. Det er det, der er tilfældet ved især polerne.

Link til kritik af FN's udmelding om ørkenspredning i tidsskriftet Ingeniøren:

<https://ing.dk/artikel/trods-fns-nodrab-verdens-orkener-bliver-gronnere-ar-ar-171454>